

CULTUURPACT 2014-2015

GEMEENTE AMERSFOORT – PROVINCIE UTRECHT

De ondergetekenden

1. De provincie Utrecht, te deze krachtens volmacht van de Commissaris van de Koning rechtsgeldig vertegenwoordigd door de gedeputeerde cultuur mevrouw M. Pennarts. Hierna te noemen "de provincie Utrecht".

2. De Gemeente Amersfoort, te dezen vertegenwoordigd door de heer P. Van den Berg, wethouder van de Gemeente Amersfoort, namens het college van burgemeester en wethouders van Amersfoort ter uitvoering van het collegebesluit d.d. 11 maart 2014, handelende als bestuursorgaan, en als vertegenwoordiger van de Gemeente Amersfoort, namens de burgemeester van de Gemeente Amersfoort, gevolmachtigd op basis van artikel 171, tweede lid, van de Gemeentewet, hierna genoemd, "**de Gemeente Amersfoort**".

Verder tezamen te noemen: "partijen".

Overwegende dat

- de provincie Utrecht op het gebied van cultuur als missie heeft om creatief kapitaal verder te ontwikkelen, te stimuleren, te verankeren en toe te (laten) passen;
- de gemeente Amersfoort het culturele klimaat als een belangrijke drager ziet voor de kwaliteit van leven en werken in Amersfoort;
- de economische situatie partijen uitdaagt om op zoek te gaan naar nieuwe arrangementen om de culturele sector te stimuleren en de kwaliteit van erfgoed te behouden en versterken als drager voor economische groei en leefkwaliteit in de stad en provincie;
- de ondersteuning van de culturele sector en het behoud van cultureel erfgoed door bezuinigingen en economische stagnatie onder druk staat
- de provincie Utrecht nieuwe impulsen wil geven aan haar cultuurbeleid zoals geformuleerd in de kadernota Cultuur van U 2012-2015;
- nieuwe impulsen en maatregelen van de provincie dienen te passen in het kader van Cultuur van U 2012-2015;
- de gemeente Amersfoort uitvoering wil geven aan haar cultuurbeleid zoals geformuleerd in de cultuurnota Nieuw Amersfoorts Peil 2008 – 2015, de Herijkingsnota Samenwerken aan een sterk Cultureel Klimaat 2012-2016 en Cultureel erfgoed 2011 – 2015: visitekaartje van de stad;
- partijen belang hechten aan een betere afstemming en meer samenhang tussen provinciaal en gemeentelijk beleid ten aanzien van cultuur en cultureel erfgoed;
- partijen hechten aan een versterking van het cultureel klimaat en behoud en versterking van het cultureel erfgoed;
- partijen de komende periode samen met partners bij het behoud en versterken van erfgoed, cultuureducatie, cultuurtoerisme, bibliotheken en musea willen komen tot nieuwe arrangementen;

- partijen in dit cultuurpact de thema's willen identificeren waarop zij samen met partners tot een gezamenlijke inhoudelijke, procesmatige en financiële aanpak willen komen, waarbij ook actief de samenwerking met de gemeente Utrecht wordt gezocht.

Komen overeen

1 Doel van de overeenkomst

Met het Cultuurpact willen partijen zorgdragen voor:

- het bevorderen, ontwikkelen en verankeren van het cultureel kapitaal in de breedste zin van het woord dat aanwezig is in provincie en gemeente Amersfoort;
- een samenhangende aanpak en inzet van middelen gericht op cultuureducatie, erfgoed, culturele infrastructuur en cultuurtoerisme, die in de uitwerking resulteert in een aantal specifieke deelopereenkomsten tussen Provincie en gemeente Amersfoort, gemeente Utrecht en partners;
- het sneller, beter en effectiever realiseren van provinciale en gemeentelijke doelen samen met partners gericht op het cultuur-, erfgoed- en cultuurtoerisme beleid van beide partijen;
- Versterking van de samenwerking tussen de Provincie, gemeente Amersfoort en de gemeente Utrecht.

2 Toekomstagenda (zie bijlage)

1. Provincie en gemeenten analyseren:
  - de sterke en zwakke punten van het lokale en regionale cultuurklimaat;
  - het cultureel profiel dat de gemeente en/of de regio zou willen hebben;en gebruiken deze analyse als onderlegger voor de te nemen stappen.
2. In een toekomstagenda worden, afgeleid van de analyse, een aantal thema's centraal gesteld. Hiermee worden tevens de gewenste ontwikkelingsrichtingen voor de komende jaren aangegeven.
3. De thema's zijn geordend volgens vier lijnen:
  - Lijn 1: identiteit: de cultuurhistorische en culturele kwaliteit van onze leefomgeving behouden, verbeteren en zichtbaar maken en publieksbereik vergroten
  - Lijn 2: inspiratie: een rijk cultureel aanbod, vooral voor de jeugd en wat betreft festivals, educatie e.d.
  - Lijn 3: innovatie en ondernemerschap: investeren in vernieuwing en de afhankelijkheid van subsidies verminderen.
  - Lijn 4: informatie: de toegang tot kennis en informatie waarborgen. Hier ligt ook een link met bibliotheken, cultuureducatie en onderwijs.
4. Met betrekking tot de thema's worden in de uitwerking van dit pact deelopereenkomsten gemaakt waarin beleidsafspraken (wat willen we bereiken) en werkafspraken (hoe pakken we het aan) zullen worden gemaakt. Waar mogelijk wordt hierbij concreet benoemd welke inspanningen elk van de partijen zal leveren.
5. De gemeenschappelijke culturele toekomstagenda maakt integraal onderdeel uit van het Cultuurpact en gaat als bijlage hierbij.
6. Provincie en gemeenten Amersfoort (en Utrecht) hebben de intentie om in 2016 een Cultuurpact tussen de drie partijen af te sluiten.

3 Inzet van partijen

1. De provincie Utrecht

1. Voor het realiseren van haar cultuurdoelen werkt de provincie Utrecht met een cultureel kernstelsel waarvan momenteel de volgende instellingen onderdeel uitmaken:
  - de opengestelde kasteelmusea (Museum Oud Amelisweerd, Slot Zuilen, Kasteel Amerongen, Kasteel de Haar, Huis Doorn, Kasteel Loenersloot),
  - festivals met (inter)nationale uitstraling (Festival Oude Muziek, Tweetakt, SPRINGen het Nederlands Filmfestival en
  - de bovenlokale steunfunctie-organisaties: Het Utrechts Landschap (HUL), Landschap Erfgoed Utrecht (LEU), de Monumentenwacht, Kunst Centraal (KC) en het Bibliotheek ServiceCentrum (BiSC).
2. De provincie Utrecht zet in op goede kennisuitwisseling en deskundigheidsbevordering en organiseert hiervoor diverse regionale en provincie brede bijeenkomsten.
3. De provincie Utrecht verleent (financiële) ondersteuning aan projecten op het gebied van cultuur.
4. De provincie wil daar waar mogelijk haar middelen bundelen in gezamenlijke activiteiten.
5. De provincie Utrecht stimuleert en ondersteunt de samenwerking tussen de gemeenten Amersfoort en Utrecht.

2. De gemeente Amersfoort

1. De gemeente Amersfoort zet in op de facilitering van culturele organisaties door middel van het verstrekken van (meerjarige) subsidies, het beschikbaar stellen van gelden ten behoeve van de beleidsontwikkeling en het verstrekken van incidentele subsidies ten behoeve van eenmalige activiteiten in Amersfoort.
2. Naast het subsidie instrument wil de gemeente het culturele klimaat versterken door partijen te verbinden, samenwerking te stimuleren, voorwaarden te scheppen en ondersteuning te bieden met kennis en inzet vanuit de gemeente.
3. Daarnaast zet de gemeente Amersfoort in op het behoud en versterking van cultureel erfgoed als een van de dragers voor de identiteit van de stad, het vestigingsklimaat, kwaliteit van de leefomgeving en cultuurtoerisme. Middels voorwaardenscheppend beleid, subsidies, citymarketing, publieksgericht archiefbeleid en monumentenzorg wordt hieraan invulling gegeven.
4. Binnen het cultuur- en erfgoedbeleid werkt Amersfoort aan de volgende thema's:
  - Samenwerken en verbinden
  - Ruimte voor talent
  - Cultuureducatie en –participatie
  - Stadshart en Vathorst
  - Festivals en evenementen
  - Cultureel Ondernemerschap
  - Behoud en herbestemming erfgoed
  - Citymarketing en toerisme
  - Digitale toegankelijkheid cultuurhistorische informatie
5. De gemeente Amersfoort heeft de ambitie en zal mede het initiatief nemen om de samenwerking met de provincie en de gemeente Utrecht te versterken.

4 Overleg; contactfunctionaris

1. Partijen overleggen geregeld op ambtelijk en bestuurlijk niveau over de voortgang van de afspraken uit deze overeenkomst. De provincie Utrecht neemt hiertoe initiatief.

2. Provincie en gemeente stellen beiden een accounthouder aan. Deze accounthouders functioneren tezamen als schakel tussen de gemeente en de provincie. Als duo behouden zij het overzicht over de bestuurlijke afspraken en de voortgang.
3. Bij de uitwerking van deze overeenkomst wordt een drie-partijen overleg gestart tussen provincie en gemeente Utrecht en gemeente Amersfoort.

5 Wijziging en beëindiging van de overeenkomst

1. Deze overeenkomst treedt in werking met ingang van 14 maart 2014 en eindigt op 31 december 2015. Partijen treden uiterlijk 6 maanden voor het beëindigen van deze overeenkomst in overleg over voortzetting van de overeenkomst.
2. Na schriftelijk akkoord door beide partijen kan deze overeenkomst tussentijds worden gewijzigd of beëindigd.
3. De aan deze overeenkomst gehechte bijlage(n) maken een onlosmakelijk deel van de overeenkomst uit.

Aldus overeengekomen en in tweevoud opgemaakt en ondertekend op 14 maart 2014 te Amersfoort

Namens de provincie Utrecht

Namens de gemeente Amersfoort

Gedeputeerde Cultuur

Wethouder Cultuur

Bijlage: Culturele Agenda 2014-2015

Deze Culturele Agenda bestaat allereerst uit de volgens de vier lijnen gerangschikte onderwerpen en activiteiten waarbij de gemeente Amersfoort en de provincie Utrecht gezamenlijk willen optrekken.

Daarnaast is er een deel dat de uitgangspunten van de provincie Utrecht weergeeft en een ambitie verwoord die van toepassing is op alle gemeenten in onze provincie.

Tot slot bevat de Agenda een deel met de visie van de gemeente Amersfoort op het functioneren van cultuur, creativiteit en cultureel erfgoed in de gemeente Amersfoort.

1. Gezamenlijke Culturele Agenda

Provincie en gemeente Amersfoort gaan in de komende periode gezamenlijk de volgende thema's ter hand nemen, waarbij de blik is gericht op 2016 en verder.

Lijn 1: Identiteit: de cultuurhistorische en culturele kwaliteit van onze leefomgeving behouden, verbeteren en zichtbaar maken.

Amersfoort is een stad met een lange historie, die van oudsher sterk gelieerd is aan de historie van de stad Utrecht. Het meest symbolisch wordt dat verbeeld in de Wegh der Weghen: de weg tussen Amersfoort en Utrecht die door Jacob van Campen ruim 350 jaar geleden werd ontworpen, vanuit een initiatief van de Staten van Utrecht en de stad Amersfoort. Er was behoefte aan een snellere verbinding, zoals ook nu behoefte is aan kortere lijnen tussen de partijen. Met de oprichting van Museum Oud Amelisweerd en het onderbrengen van de Amersfoortse Armando collectie als een van de belangrijkste dragers van dit museum, is ook de intentie uitgesproken tot een intensievere samenwerking tussen de musea in Amersfoort en Utrecht.

De Wegh der Weghen is thematisch een verbindende schakel tussen een aantal onderwerpen op het gebied van cultureel erfgoed waar we de komende jaren onze energie op willen inzetten en die hieronder worden toegelicht.

Thema's:

In het vervolg traject zullen Amersfoort en de Provincie een nadere uitwerking geven aan de volgende onderwerpen waarop kan worden samengewerkt:

- Eerste Wereldoorlog: In WO I bood Amersfoort onderdak aan gevluchte burgers en soldaten uit België. Als dank voor de gastvrije ontvangst werd door Belgische soldaten het Belgenmonument gebouwd, gelegen op een locatie langs 'de wegh der weggen'. In 2016 wil Amersfoort aandacht besteden aan de gebeurtenissen van een eeuw geleden in samenwerking met Belgische organisaties en het Internationaal Instituut voor Wijsbegeerte. Bij de evenementen rondom de herdenking zal ook aandacht besteed worden aan de actualiteit in de vorm van het hedendaagse vluchtelingen vraagstuk.
- Historische buitenplaatsen: Villa Randenbroek. Jacob van Campen, de architect van o.a. het Paleis op de Dam en de Wegh der Weghen, woonde in Amersfoort op Landgoed Randenbroek. Het park wordt momenteel gerestaureerd. De gemeente is op zoek naar een nieuwe, publieke bestemming voor villa Randenbroek.
- 100 Jaar de Stijl: Twee belangrijke exponenten van kunststroming De Stijl hebben hun wortels in Utrecht en Amersfoort. In Amersfoort staat het geboortehuis van Mondriaan waar aandacht besteed wordt aan leven en gedachtegoed van Mondriaan. In Amersfoort staat ook een van de weinige tentoonstellingspaviljoens die Rietveld heeft ontworpen, waarvoor de gemeente een permanente

bestemming zoekt.

In 2017 is het 100 jaar geleden dat De Stijl als kunststroming is opgericht. Een belangrijk ijkpunt dat we niet ongemerkt voorbij kunnen laten gaan. Utrecht, Amersfoort en de Provincie willen onderzoeken hoe we hiervan een gezamenlijke, doelgerichte actie kunnen maken. Zowel Mondriaan als Rietveld zijn internationaal vermaard om hun innovatieve gedachtegoed. Honderd jaar na dato is die nog steeds actueel en een inspirerend voorbeeld.

- Samenwerking Musea: Amersfoort wil verkennen hoe de samenwerking met Utrechtse musea op het gebied van promotie en marketing, gezamenlijke programmering, uitwisseling van collecties en gemeenschappelijke depots kan worden gerealiseerd.
- De voormalige vliegbasis Soesterberg: dit gebied vormt een interessant transitiezone tussen de steden Utrecht en Amersfoort, waar mogelijk culturele samenwerking tussen Utrechtse en Amersfoortse cultuurmakers en cultuurmakers uit de omliggende gemeenten gerealiseerd kan worden. Vanuit de thematiek van oorlog en vrede zijn er dwarsverbanden met Kamp Amersfoort mogelijk.
- Museum Oud Amelisweerd: Provincie en gemeente hebben beiden ingezet op de realisatie van Museum Oud Amelisweerd, een bijzondere herinvulling van deze buitenplaats met de kunstcollectie van Armando, het bijzondere Chinese behang en de historie van het huis en het omringende landgoed. De gemeente zal het museum in principe nog tot en met 2021 financieel ondersteunen met een vastgestelde bijdrage.
- Grebbeleinie: Ook bestaat er al samenwerking tussen de Provincie en de gemeente bij het project de Grebbeleinie, waar naast het landschappelijke element ook ingezet wordt op de cultuurhistorische en culturele waarde van de Grebbeleinie. De al bestaande samenwerking zal verder worden uitgewerkt.
- Herbestemming monumenten: De komende jaren is inzet vereist op het vinden van een geschikte herbestemming van een aantal beeldbepalende monumenten in de stad. We noemden voorbeelden als het Rietveldpaviljoen en Huize Randenbroek. Andere monumenten zijn De Elleboogkerk en de Muurhuizen, waar de muziekschool van Scholen in de Kunst was gehuisvest. Ook in de gemeente Utrecht speelt dit probleem. We willen onderzoeken of er een gezamenlijk actief beleid mogelijk is, waarbij we het huidige en toekomstige aanbod en mogelijkheden voor herbestemming in beeld brengen en samenbrengen met de vraag. Provinciaal is voor deze periode vooral ingezet op historische buitenplaatsen. Dit laat onverlet dat er meegedacht zal worden op dit onderwerp.
- Binnenstad Amersfoort: De identiteit en aantrekkelijkheid Amersfoortse binnenstad is cruciaal voor het vestigingsbeleid, toerisme en de leefkwaliteit. Met monumentenzorg en citymarketing wordt daar stevig op ingezet. We onderzoeken de mogelijkheden om dit profiel verder uit te bouwen en het cultuurtoerisme te versterken in samenhang met de voorzieningen in de gemeente Utrecht.
- Industrieel erfgoed: De Wagenwerkplaats, De Nieuwe Stad en Warner Jenkinson zijn voorbeelden van industrieel erfgoed die de komende jaren een ontwikkeling moeten doormaken en deels moeten worden herbestemd. We onderzoeken wat de opgave is ten aanzien van het industrieel erfgoed en gaan gezamenlijk aan de slag om deze ontwikkeling en herbestemming te faciliteren en hoe de provincie binnen haar huidige prioritering hier een rol kan spelen.
- Digitale informatie: Gemeente en Provincie Utrecht werken aan het webplatform UtrechtAltijd.nl, waar al het Utrechtse erfgoed te vinden zal zijn. In het kader van UtrechtAltijd zullen de Samenwerkende Utrechtse Musea (SUM) hun digitale content gezamenlijk doneren aan Wikimedia. Utrecht is dan de eerste regio van Nederland waar dit collectief gebeurt. Amersfoort wil onderzoeken of en in welke mate de Amersfoortse musea en erfgoed instellingen hierbij aan kunnen sluiten. Een koppeling met de website van Archief Eemland lijkt ons wenselijk.

Lijn 2: inspiratie: een rijk cultureel aanbod, vooral voor de jeugd en wat betreft festivals.

Het culturele aanbod van Amersfoort is gevarieerd en divers en heeft de laatste jaren een flinke inhaalslag gemaakt. Festivals bieden kwaliteit en een intimiteit die past bij de schaal van de stad. Activiteiten met een bovenlokale, zo niet landelijke uitstraling zijn het Amersfoort Jazz festival, de spraakmakende tentoonstellingen in Kunsthal KAdE, Holland Opera, theaterfestival Spoffin of het jonge festival Into the Woods. Het wordt de kunst om met minder middelen nog steeds een gevarieerd aanbod in stand te houden. Daarvoor is meer onderlinge samenwerking van belang, onder meer op het gebied van promotie.

Met de opening van het Eemhuis heeft Amersfoort een nieuw cultureel hart in een spraakmakend gebouw van architecten Riedijks en Neutelings.

Het Rietveldpaviljoen is voor een aantal jaar het domein van cultureel intendant Terts Brinkhof. Iedereen met een cultureel project kan zich aanmelden; van tentoonstelling tot workshop, van Winterparade tot muziek; er is veel mogelijk. Twee van de Amersfoortse podia, theater De Flint en Poppodium De Kelder worden op peil gebracht om ook in de komende jaren een grote bijdrage te kunnen leveren aan het culturele klimaat van de stad en de regio. Voor De Flint vindt een revitalisering plaats op de huidige locatie. Voor Poppodium de Kelder is het de intentie om deze te huisvesten in De Nieuwe Stad, een herontwikkeling van de monumentale Prodentfabriek. Daarmee zetten we in op een versteviging van het lokale popklimaat.

Thema's:

- **Samenwerking:** Een verdieping van de samenwerking (onderling, en met partners en partijen in de stad) biedt praktische en financiële voordelen voor alle betrokkenen. Meer samenwerking is vooral mogelijk op het gebied van marketing en promotie van het culturele aanbod, ook op provinciaal niveau. De nieuwe digitale en fysieke ruimte voor de promotie van cultureel aanbod in het Eemhuis (Tijd voor Amersfoort / Ruimte voor Amersfoort) speelt hierin een cruciale rol.
- **Festivals:** De Provincie ondersteunt in 2014 twee festivals van bovenlokale allure: het Amersfoort Jazz festival en theaterfestival Spoffin. Beide festivals bieden een podium aan een bonte verzameling van (inter)nationale artiesten. De bijdrage van de provincie aan deze festivals is van grote waarde voor het ambitieniveau van deze festivals. Het festival Dias Latinos, dat voorheen nationale bekendheid had, beraadt zich op een doorstart.
- **Jeugd:** Holland Opera is gevestigd in Amersfoort, maar bedient de hele provincie en daarbuiten met de bijzondere operavoorstellingen voor jong en oud en cultuureducatieprojecten. De voorstellingen op locatie, zoals op Fort Rhijnauwen, dragen op een bijzondere manier bij aan de beleefbaarheid van dit cultureel erfgoed. Hoewel de provincie niet meer bijdraagt aan culturele gezelschappen, erkent zij de waarde van het gezelschap voor de regio.

Lijn 3: innovatie: ondernemerschap in de culturele en creatieve sector stimuleren

Amersfoort heeft een jonge bevolking, die voor een deel na de middelbare school naar andere steden vertrekt voor verdere studie. Het is voor ontwikkelpotentie van de stad van belang dat deze of andere jongeren zich later weer vestigen in Amersfoort, om er te wonen en te werken. De stad moet zich daarom blijven ontwikkelen op het gebied van de creatieve economie en de culturele sector, om aantrekkelijk te blijven voor een jonge, hogeropgeleide bevolking. Met steun van de Provincie en de Europese Gemeenschap zetten we daarom al een aantal jaren in op het stimuleren van de creatieve sector en de verbinding met andere sectoren.

Thema's

- Ruimte: Creatieve bedrijven hebben behoefte aan goede plekken voor hun onderneming. Ze zoeken centraal gelegen plekken, tegen een goedkope huur, op inspirerende plekken met het liefst andere creatieve ondernemers in hun omgeving. In Amersfoort zijn het gebied rond De Nieuwe Stad en de Wagenwerkplaats de aangewezen gebieden hiervoor.
- Kennis en advies: De huidige tijd vraagt van culturele instellingen ook om meer ondernemerschap. De gemeente wil bijdragen aan de professionalisering van cultuurmakers door regelmatig kennisdagen te organiseren over specifieke onderwerpen en waar mogelijk makers, instellingen en bijvoorbeeld bedrijfsleven met elkaar te verbinden.
- Cultuurwaardekaart: In 2012 is voor Amersfoort de Cultuurkaart gemaakt. Hierin wordt niet alleen het culturele aanbod in beeld gebracht, maar ook de impact daarvan voor de stad en de regio. In de cultuurkaart wordt niet alleen het maatschappelijk effect van het culturele aanbod berekend, maar ook de economische effecten. Er is behoefte aan verfijning van dit onderzoek, zodat het in de praktijk goed bruikbaar is. Hiermee wordt het belang van investeringen in cultuur voor aantrekkingskracht en vestigingsklimaat van stad en regio onderstreept. Verbreding van dit onderzoek biedt mogelijkheden om het maatschappelijk rendement van investeringen in cultuur, en de gezamenlijke inzet die voortvloeit uit het cultuurpact, ook op provinciaal niveau te berekenen en te monitoren.
- CoLab Diensteninnovatie – EBU: Gemeente Amersfoort neemt deel aan de Economic Board Utrecht. De EBU en gemeente Amersfoort lanceerden eind 2013 gezamenlijk het CoLab Diensteninnovatie. Daarin werken maatschappelijke organisaties samen met de creatieve industrie aan relevante digitale diensten. Doel van het regionale platform is om maatschappelijke vraagstukken op te lossen en nieuwe business te creëren. Diensten die in Amersfoort zijn ontwikkeld, onder meer de door Archief Eemland gerealiseerde digitale toepassingen (Erfgoed.tv, erfgoedopdekaart) willen we opschalen tot provinciale toepassing. Bovendien willen we nieuwe innovatieve diensten, op provinciaal niveau, ontwikkelen specifiek voor de culturele/creatieve sector.
- Cultuurlening: om het ondernemerschap in de culturele sector te stimuleren willen wij een nieuwe financieringsvorm op lokaal niveau, de cultuurlening, kunnen aanbieden. Het Amersfoorts Cultuurfonds wil in 2014 een revolverend fonds opzetten om microkredieten aan Amersfoortse culturele initiatieven te gaan verstrekken. Momenteel wordt gezocht naar investeerders en als gemeente hebben wij bij voldoende investeerders ook financieel bij te dragen. Wij stimuleren de samenwerking/doorverwijzing tussen het lokale fonds en het fonds voor creatief ondernemers dat provincie Utrecht samen met gemeente Utrecht gaat aanbieden. Als de cultuurlening in Amersfoort niet van de grond komt, dan zou opnieuw aansluiting gezocht kunnen worden met de provinciale leenfaciliteit.

Lijn 4: informatie: de toegang tot kennis en informatie waarborgen

We zien een rol voor de kunst om ons bij de les te houden en ons onderscheidingsvermogen scherp te houden in deze informatierijke tijd. De bibliotheken moeten zich ontwikkelen tot informatie makelaars. Bibliotheken zijn een schakel in de kenniseconomie. Haar maatschappelijk taak verschuift de komende jaren van het beschikbaar stellen van media (distributie) naar actieve bijdrage aan kennisoverdracht en verrijking (programming).

In Eemland zijn initiatieven ontwikkeld met het nieuwe cultuurcentrum Eemhuis als katalysator. De aanwezige digitale infrastructuur (glasvezelnetwerk) maakt het mogelijk

informatie bronnen te combineren (archief / bibliotheek / musea / actualiteit) maar ook informatie te produceren en te verrijken.

Hiervoor wordt samengewerkt met de lokale omroep, mediabedrijven en leer/werk combinaties in het onderwijs.

De bibliotheek heeft van oudsher intensieve relaties met het onderwijs en deze zijn verder verdiept met de Bibliotheek op School. Koppelingen met cultuureducatie ligt voor de hand. Het bestaande "kanaal" tussen bibliotheek en school kan daarvoor worden ingezet. Cultuureducatie krijgt zowel vorm in het op inwoners in de breedte gerichte vrijetijdsaanbod, als in het aanbod via scholen (PO en VO). Op beide vlakken speelt Scholen in de Kunst een belangrijke rol. We vinden het belangrijk om zoveel mogelijk Amersfoortse kinderen op jonge leeftijd in aanraking te laten komen met kunst en cultuur, en hen te helpen vaardigheden te ontwikkelen

De ontwikkelingen op het gebied van nieuwe media hebben ook grote gevolgen voor de gevestigde media. Wij stimuleren de zoektocht naar synergie om de beschikbare informatie, journalistiek en informatief, optimaal in te kunnen zetten.

Thema's:

- Regionale functie bibliotheek: De bibliotheek Eemland werkt als regionale bibliotheek. Dit biedt veel mogelijkheden om de innovaties in de dienstverlening regionaal in te zetten zoals bijvoorbeeld nu al gebeurt met de cultuurinformatie uit de regio. Er wordt toegewerkt naar een nieuwe dimensie in informatieoverdracht.
- Ondersteuningsfunctie cultuureducatie: nu het rijksprogramma Cultuureducatie met kwaliteit naar een lokaal programma is vertaald en geïmplementeerd kan volledig aandacht worden gegeven aan het – in samenwerking met de lokale culturele partners - betrekken van het onderwijs. Het adviseren en ondersteunen van scholen bij het verankeren van cultuureducatie in hun onderwijscurriculum heeft de komende jaren onze volle aandacht.
- Samenwerking: Provincie en gemeente zetten in op stimulering van de samenwerking door RTV Utrecht en lokale omroep EVA, de openbare bibliotheken, de archieven en de kranten in een informatie- of mediaketen, zodat hun informatie beter op elkaar aansluit en toegankelijker wordt.

2. Budget

1. De Amersfoortse inzet van middelen bedraagt voor de beleidsterreinen Cultuur, Cultureel Erfgoed, Toerisme en City Marketing in totaal € 15.772.500,-. De huidige inzet van Provinciale middelen voor de gehele provincie bedraagt € 13.500.000
2. Bij het concreet uitwerken van dit cultuurpact in deelovereenkomsten zullen nadere financiële afspraken gemaakt worden over de inzet van middelen.

2. Overwegingen van de Provincie Utrecht: het creatief kapitaal van Utrecht stimuleren en verankeren

Utrecht is sterk in kennis en cultuur. Zo wordt één van de drie kernkwaliteiten van onze provincie benoemd in de *Strategische Agenda* van het College van GS. Het is mede aan deze kernkwaliteit toe te schrijven dat onze provincie een meer dan uitstekend vestigingsklimaat heeft. Door de Europese Commissie is de regio Utrecht uitgeroepen tot de regio met het meeste concurrentievermogen. Dit onder meer vanwege de onderzoeksinstituten, het niveau van het hoger onderwijs en het innovatievermogen. De eerste ontwikkelopgave in de *Strategische Agenda* is dan ook: Utrecht topregio. Om krachtig te blijven zullen de gunstige vestigingsfactoren sterk en kwalitatief hoogwaardig moeten blijven.

Creatief kapitaal

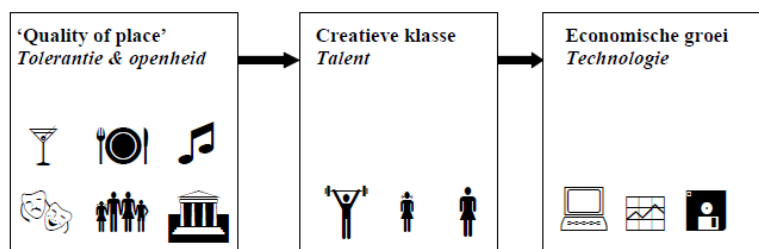
Innovatie is van cruciaal belang geworden voor het ondernemen in ons deel van de wereld. Dat heeft niet alleen betrekking op productietechniek en productontwikkeling, maar ook op ontwerp, reclame, games, e.d. Tot de creatieve industrie behoren bedrijven die creativiteit als gemeenschappelijk kenmerk hebben. Het gaat daarbij onder andere om architectuur, reclame, multimedia, schrijven/uitgeven, vormgeving en de kunst in al zijn vormen. Onderzoek door TNO leidde voor Nederland tot een onderscheid in drie domeinen van de creatieve industrie:

- Kunst: podiumkunsten, beeldende kunsten, theaters, galeries & musea
- Media en entertainment: schrijven & uitgeven, radio & televisie, film & video, games
- Creatieve zakelijke dienstverlening: reclame, fotografie, design, grafisch ontwerp, architectuur & interieur, mode.

De creatieve industrie is in deze definitie een specifieke vorm van bedrijvigheid die producten en diensten voortbrengt die het resultaat zijn van individuele of collectieve, creatieve arbeid én ondernemerschap. Inhoud en symboliek zijn de belangrijkste elementen van deze producten en diensten. Ze worden aangeschaft door consumenten omdat ze een betekenis oproepen, op basis waarvan een specifieke beleving ontstaat.

De creativiteitsindex

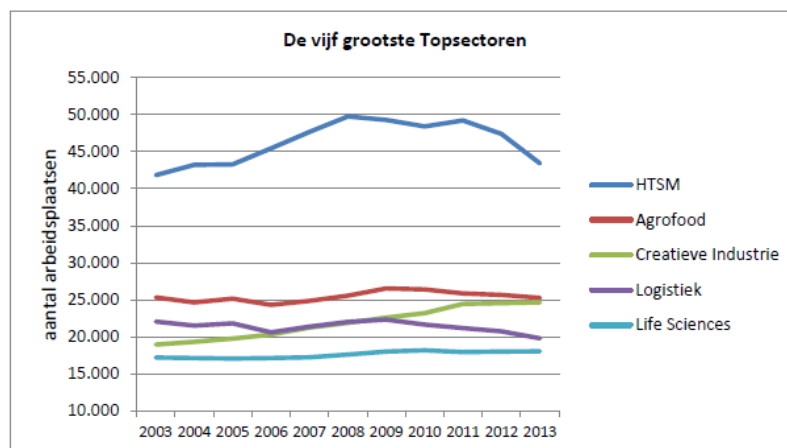
De ontwikkeling van de creatieve industrie en – meer algemeen – de groei van onze diensteneconomie is, zo wordt alom vastgesteld, steeds meer afhankelijk van de creativiteit van de bevolking. Volgens diverse economen ligt de economische kracht van regio's niet bij de sectorale specialisatie, maar bij de diversiteit van de creatieveberoepsbevolking. Waarom kennen bepaalde regio's een concentratie aan creatieve, innovatieve en ondernemende mensen? Omdat deze regio's dergelijke mensen aanspreekt. Volgens de Amerikaanse econoom Florida zullen bepaalde regio's een leidende positie krijgen indien zij goed scoren op de zogenaamde drie T's: Talent, Technologie en Tolerantie. Deze drie T's zijn volgens Florida bepalend voor het economisch succes van regio's en vormen samen de zogenaamde *creativiteitsindex*.

Bij talent speelt de factor opleiding een rol: hoogopgeleiden zijn in de creatieve beroepen sterk vertegenwoordigd. Toch is creativiteit niet alleen aan hoogopgeleide specialisten voorbehouden: er zijn bijvoorbeeld ook veel inventieve mbo-ers, vooral in het MKB. Sommige steden en regio's (zoals Utrecht in het laatste decennium) fungeren als magneet voor veelsoortig talent. Instellingen voor hoger onderwijs en hoogwaardige onderzoeksinstituten spelen daarbij als gezegd een grote rol, maar ook de mogelijkheden voor afgestudeerden om in de regio te willen en te kunnen wonen. Concentratie van innovatie en technologie in een regio is een indicator voor de tweede T, Technologie. Tolerantie staat tot slot voor een openheid naar nieuwkomers, culturen en leefstijlen.

De groei van een topsector

Uit het Provinciaal Arbeidsplaatsen Register blijkt dat de culturele industrie in onze provincie sinds 2003 een gestage groei doormaakt, ook sinds het inzetten van de recessie (2008). Van de vijf grootste Topsectoren laten alleen de life sciences en de creatieve industrie deze ontwikkeling zien. Qua hoeveelheid arbeidsplaatsen staat de creatieve sector in onze provincie inmiddels bijna op de tweede plaats.

Aantrekkelijke regio

Willen regio's meedoen in de internationale concurrentiestrijd om het aantrekken van bedrijvigheid dan zullen ze zich moeten richten op het aantrekken van mensen voor wie creativiteit de belangrijkste input is in hun werk. Een vooraanstaande positie op dit punt houdt een belofte in, want de aanwezigheid van een grote creatieve klasse betekent werkgelegenheidsgroei. Wanneer de creatieve klasse eenmaal in een stad is genesteld, dan komen de bedrijven vanzelf, zo is de veronderstelling. Creatieve milieus ontstaan echter niet overall.

Daarmee komt het beleid in beeld. Een centraal idee is dat overheden actief alle beschikbare middelen – ook cultuur en creativiteit – moeten inzetten om de concurrentiepositie van de regio te verbeteren en daardoor economische groei te versterken. Creativiteit, in deze opvatting, valt samen met kunstzinnige en 'scheppende' activiteiten, met het bedenken en maken van nieuwe dingen.

Een flexibele economie is een lerende economie

In november 2013 presenteerde de WRR zijn rapport *Naar een lerende economie. Investeren in het verdienvermogen van Nederland*. In het advies constateert de WRR dat er meer aandacht moet zijn voor het verdienvermogen van Nederland. In de afgelopen jaren was het Nederlandse economische beleid vooral gericht op macro-economische kwesties zoals staatschuld en inflatie. Dat was nodig om het hoofd te bieden aan de financiële crisis en de eurocrisis, maar nu begint het dringend te worden om aandacht te

besteden aan de instituties en de sociale structuren die op langere termijn het verdienvermogen van Nederland bepalen. Voor een gestage ontwikkeling van de economie is het volgens de WRR nodig dat onze economie zich telkens opnieuw kan aanpassen aan nieuwe mondiale omstandigheden en in weet te spelen op nieuwe kansen. Om deze flexibiliteit te verkrijgen moeten we investeren in goede opleidingen, creatieve mensen en veerkrachtige instituties. Daarbij benadrukt de WRR dat de 'kenniseconomie' niet alleen gaat over het creëren van nieuwe kennis, maar ook over kenniscirculatie. We moeten kennis die er is beter verspreiden en benutten, vooral door meer te investeren in het onderwijs, onderzoek en uitwisseling. Het gaat om dat wat kan worden getypeerd met het wat ouderwetse woord *bildung*: de ontplooiing van alle menselijke kwaliteiten; van het verwerven van algemene kennis tot het ontwikkelen van creativiteit, het moreel leren oordelen en het kritisch leren denken.

Inzet provincie: blijven werken aan het creatief vermogen

De provinciale kerntakendiscussie van 2011/2012 heeft geleid tot meer scherpheid en focus in de provinciale inzet op cultuurgebied. Cultuur wordt nu gezien als een 'meekoppeland belang' bij het realiseren van de ambities in het kader van de *Strategische Agenda*. Utrecht wil topkennis- en innovatieregio zijn (en blijven) in Europa. De provinciale inzet is niet meer gericht op het waarborgen van zoveel mogelijk (divers) aanbod van cultuur in de provincie en het bevorderen van cultuurparticipatie. Daar hebben de gemeenten hun kerntaak. Ook is de inzet van de provincie niet meer gericht op voldoende spreiding van allerlei activiteiten over de gehele provincie. Belangrijk in het beleid is van dit College is het behouden van de cultuurhistorische kwaliteit van de leefomgeving. Daarnaast willen we de inspirerende en verbindende kracht van cultuur tot uiting brengen en willen we de culturele sector professioneel en economisch verder verstevigen en daartoe het maatschappelijk draagvlak vergroten.

Als gevolg van de economische recessie zien we momenteel dat creatief kapitaal wordt bedreigd en hier en daar dreigt af te kalven. Daarom zien we het nu als een opgave om de structuur van de sector van nieuwe impulsen te voorzien en zodoende weer te versterken. Bij deze focus past een verantwoordelijkheid voor een *kernstelsel* op het gebied van cultuur, dat wil zeggen een geheel van functies dat van bovenlokaal belang is en – alleen al om efficiency-redenen – ook bovenlokaal gefinancierd moet worden. Bij deze focus past ook het programma Cultuur & Ondernemerschap 2012-2015, dat tot doel heeft de sector verder te laten professionaliseren (o.a. qua business- en financieringsmodellen en qua governance) en een duurzame relatie tot stand te brengen tussen de culturele sector, de markt en de maatschappij. Ook onze inzet wat betreft het bevorderen van cultuureducatie, mede in relatie tot bijvoorbeeld talentontwikkeling, past hierbij.

3. Overwegingen van de gemeente Amersfoort: Cultureel Klimaat Amersfoort

Amersfoort is een jonge stad met een rijke historie. In de oude binnenstad is de geschiedenis van de stad overal beleefbaar, in de vele uitbreidingswijken woont een jonge, overwegend hoogopgeleide bevolking. Amersfoort ontwikkelt zich gestaag en onstuitbaar tot een stad met een sterke creatieve industrie, hoger onderwijs instellingen, een sterke dienstensector en een gevarieerd cultureel aanbod. Gecombineerd met een groene omgeving, een rijke historie en bijzondere stedenbouwkundige uitbreidingswijken is Amersfoort een aantrekkelijke woon- en werk stad.

Visie

Kunst, cultuur en erfgoed dragen bij aan de kwaliteit van de stad en versterken de identiteit en aantrekkelijkheid. Daarbij stimuleren kunst, cultuur en creativiteit een vitale samenleving waarin respect, persoonlijke ontwikkeling, inspiratie, ontspanning en uitdaging onmisbare elementen zijn. Immers een stad zonder cultuur, lijdt aan bloedarmoede.

Kunst, cultuur en erfgoed leveren ook een bijzondere bijdrage aan het economische klimaat en de aantrekkingskracht van de stad. Als het over kunst en cultuur gaat wordt er vaak in termen van 'kosten' gesproken, zonder dat af te zetten tegen de toegevoegde waarde van kunst en cultuur aan de samenleving. Immers, kunst en cultuur dragen bij aan welvaart en welzijn. Menselijke creativiteit is de motor van de economie en het cultureel klimaat een belangrijke vestigingsfactor. Recente onderzoeken laten zien dat van kunst en cultuur ook de economische en maatschappelijke waarde is uit te drukken. En die waarde is niet alleen terug te vinden in de kassa's van musea en restaurants. De economische waarde van culturele instellingen als musea, theaters en poppodia is ongeveer vijf tot tien keer de kasopbrengst.

'Cultuur zorgt op een veel bredere manier voor economische groei. Een stad zonder voldoende culturaanbod is een minder aantrekkelijke woonomgeving, trekt minder hoogopgeleide burgers, minder bedrijven en genereert minder inkomen. Waar veel te zien of te doen is, willen mensen graag wonen', om de woorden van econoom en historicus Gerard Marlet aan te halen. Kunst, cultuur en erfgoed hebben daarnaast ook een belangrijke maatschappelijke waarde.

De economische, sociale en culturele infrastructuur zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden en zijn basis voor het stedelijk kapitaal dat voedingsbodan biedt voor vernieuwing en ontwikkeling en cross-overs op genoemde terreinen.

Ten slotte hebben kunst en cultuur een waarde in zichzelf als uiting van de menselijke verbeeldingskracht.

Uitgangspunt is dat cultuur een belangrijk verbindend element in de samenleving is. Het geeft kleur en smaak aan ons leven, brengt ons in contact met anderen en stimuleert ons in onze ontwikkeling. Belangrijk is dat dit verbindende karakter in beginsel op alle stadsbewoners zijn werkingskracht heeft.

Ambitie

Iedere cultuurperiode heeft zijn eigen kenmerken. De grote uitdaging in huidige periode is om, ondanks de financiële krapte, het culturele klimaat op peil te houden en te voorkomen dat er verschraling optreedt. We weten dat er veel energie, inzet en betrokkenheid aanwezig is in de stad en de regio. Dat geeft ons ook de overtuiging dat we, gezamenlijk met het culturele veld en andere partners in en buiten de stad, het stevige fundament voor een vitaal cultureel klimaat op peil kunnen houden en ook nieuwe impulsen kunnen geven. Wij zien kansen in een verder ontwikkelen van de creatieve industrie, met name in het gebied van de Nieuwe Stad en op de Wagenwerkplaats. Op het gebied van cultureel erfgoed blijven we inzetten op het digitaal

toegankelijk en beleefbaar maken van de historie. Archief Eemland zet met de verhuizing naar het nieuwe Eemhuis naast digitale toegankelijkheid sterk in op publieksparticipatie door samen met inwoners te bouwen aan de lokale geschiedenis. Bibliotheek Eemland zal in het Eemhuis een nieuwe invulling kunnen geven aan haar taak van informatiemakelaar. Scholen in de kunst gaat de kennis en know-how met betrekking tot cultuureducatie nog breder inzetten ten behoeve van het basisonderwijs. Het culturele aanbod in Amersfoort is veelzijdig en passend bij de omvang van de stad. Een aantal culturele aanbieders hebben een (inter)nationale uitstraling, zoals Kunsthal KAdE, festival Into the woods en theaterfestival Spoffin. Opvallend is een groeiend aandeel van jonge cultuurmakers in de stad: een positieve ontwikkeling die recht doet aan het grote aantal jongeren in de stad.

Het gemeentelijk cultuurbeleid richt zich op de volgende thema's:

- Samenwerken en verbinden: het bevorderen en verbeteren van samenwerking binnen het culturele veld en daarbuiten. We willen nieuwe verbindingen stimuleren en faciliteren en de blik meer naar buiten richten. Voor de stad geldt dat een nauwere samenwerking met de Provincie Utrecht en de gemeente Utrecht bij deze ambitie horen.
- Ruimte voor talent: Het bieden van ruimte aan jong talent, binnen de programmering van bestaande initiatieven en instellingen en met nieuwe initiatieven. Jongeren moeten de ruimte krijgen zich te presenteren. Door ruimte te geven aan interessante initiatieven (bijvoorbeeld Jongerenfestivals), maar ook door jonge makers makkelijk toegang te bieden tot de bestaande podia, musea, festivals en manifestaties. Ook het bieden van fysieke ruimte hoort bij deze ambitie.
- Cultuureducatie en –participatie: het stimuleren en ondersteunen van scholen om cultuureducatie stevig in hun curriculum te verankeren, waarbij Scholen in de Kunst een coördinerende rol vervult en uitvoering geeft aan de lokale uitwerking van het rijksprogramma Cultuureducatie met kwaliteit.
- Stadshart en Vathorst: Een bundeling van voorzieningen en activiteiten in het stadshart en in Vathorst. We hebben ingezet op de realisatie van het Eemhuis, waarin de Bibliotheek Eemland, Scholen in de Kunst, het Archief Eemland en Kunsthal KAdE een bijzonder cultureel hart van de stad vormen. In het aangrenzende gebied De Nieuwe Stad is de creatieve industrie sterk in opkomst. In Vathorst zijn satelliet voorzieningen van de bibliotheek en Scholen in de kunst gevestigd.
- Festivals en evenementen: een levendige, bruisende stad is aantrekkelijk om te bezoeken, in te wonen en te werken. Festivals en evenementen zijn daarbij een belangrijk en laagdrempelig ingrediënt, en hebben bovendien een belangrijke economische spin off. We zetten daarom in op een breed en gevarieerd aanbod van goede kwaliteit, in sommige gevallen met bovenlokale allure, maar altijd gericht op de inwoners van Amersfoort en omgeving. Daarnaast investeren we in een verdieping van de samenwerking tussen evenementenorganisatoren (onderling, en met andere partners en partijen in de stad) zodat alle betrokkenen van de praktisch en financiële voordelen profiteren.
- Cultureel ondernemerschap: Het bevorderen van cultureel ondernemerschap van de instellingen en een grote groep Amersfoorters (consumenten, producenten, sponsors, etc.) met talrijke grote en kleine initiatieven. Het gaat om professionalisering, kennisvermeerdering en het opzoeken en aangaan van nieuwe allianties, ook buiten het culturele veld. Het doel is onder meer om de instellingen minder afhankelijk te maken van de overheid.

- Behoud en herbestemming cultureel erfgoed:

Het behouden van de cultuurhistorische kwaliteit van de binnenstad van Amersfoort en de Berg. Daarnaast is er steeds meer sprake van leegstand of functiewijziging van monumentale panden in de stad, waarbij herbestemming aan de orde is.

- Citymarketing en toerisme:

De kwaliteit van de binnenstad is een belangrijke drager voor de leefkwaliteit in de stad en een trekker voor toeristen en bedrijven. Het verder ontwikkelen van het cultuurtoeristisch aanbod en het adequaat vermarkten ervan vergroot de aantrekkelijkheid van Amersfoort.

Weggevalen digitale toegankelijkheid cultuur(historische) informatie. (foutje omdat 1^e en 2^e lijst niet gelijk waren?) Raakt oa beleid AE en bibliotheek, Colab en ook de website van de provincie!

Bovenlokale samenwerking

Amersfoort bedient met de culturele voorzieningen ook een aantal gemeenten in de regio en dus in de Provincie Utrecht. De afstand tussen Amersfoort en stad Utrecht is in een kwartier met de trein te overbruggen. Dit maakt dat een oriëntatie van beide gemeenten op elkaar voor de hand ligt. Utrecht staat voor grote evenementen en ambities. Amersfoort biedt kleinschaligheid en een eigen kwaliteit. Beide steden kunnen daarmee op specifieke onderdelen elkaars inwoners bedienen. De Provincie is een verbindende partij tussen beide gemeenten.

Uitwerking van de 4 thema's van het Cultuurpact

De uitwerking en concretisering van de thema's in het Cultuurpact zien wij als de expertise van het rijke Amersfoortse culturele veld in samenhang met het Utrechtse culturele veld. Wij zullen samen met hen: culturele instellingen, creatieve ondernemers, kunstenaars, betrokken burgers en creatieve vrijdenkers, dit ambitiedocument verder uitwerken. Provincie en gemeente Amersfoort zullen de concrete uitwerking op onderdelen vastleggen in specifieke deelovereenkomsten.